

PRINCIPII ALE EXECUTĂRII SILITE

Tema
nr. 76

Dreptul debitorului de a fi executat silit cu celeritate și posibilitatea acestuia de a critica inactivitatea executorului în derularea executării silite

*Vasile BOZEȘAN
judecător, Tribunalul Ilfov*

Rezumat

Exigența celerității este o cerință a procedurii executării ce poate fi invocată, în egală măsură, și de către debitorul supus executării silite care, astfel, este îndreptățit să critice inactivitatea executorului și să solicite accelerarea executării silite pentru stingerea datoriei sale.

Dreptului debitorului de a nu fi menținut sub constrângerile executării dincolo de limitele termenului optim și necesar în derularea executării silite nu i se pot opune nici certitudinea raportului juridic substanțial, nici legalitatea executării și nici posibilitatea acestuia de a face depunerea cu afecțiune specială.

Dincolo de interesul general decurgând din cerința celerității, debitorul poate releva interese concrete particulare, de natură a justifica, suplimentar, atât criticile sale împotriva inactivității executorului judecătoresc, cât și solicitarea acestuia de a se accelera executarea silită a patrimoniului său.

1. Expunerea problemei

Chestiunea care se cere a fi analizată privește îndrituirea debitorului de a critica faptul că procedura de executare silită trenează, iar executorul nu înțelege să desfășoare și să realizeze actele concrete de executare împotriva patrimoniului său.

Nu sunt avute în vedere acele situații în care celeritatea procedurii este destinată a proteja exclusiv anumite drepturi ale debitorului care manifestă interesul de a se sista, într-o formă sau alta, cursul execuțional desfășurat împotriva sa, cum ar fi, de pildă, cazul în care executorul trebuie să se conformeze de îndată dispozițiilor din încheierea executorie prin care a fost admisă contestația la executare formulată de debitor. Pentru astfel de ipoteze în care debitorul se opune demersului execuțional al creditorului, legea prevede expres și reglementează detaliat posibilitatea debitorului de a sesiza instanța competentă să verifice legalitatea actelor și măsurilor de executare îndeplinite de către executor.

Dimpotrivă, prezenta analiză se circumscrie dreptului și posibilităților debitorului de a pretinde celeritate și de a critica inactivitatea executorului în atingerea finalității executării constând în *realizarea creanței creditorului* prin acte/măsurile de executare silită a patrimoniului debitorului.

În ipoteza de față, debitorul nu se opune demersului execuțional al creditorului, ci, dimpotrivă, pretinde accelerarea cursului acestuia prin valorificarea bunurilor sale pentru realizarea creanței creditorului.

Raportat la acest aspect, se ridică întrebarea dacă debitorul are îndrituirea de a pretinde o celeritate a procedurii de executare declanșate împotriva sa, de a solicita să fie executat silit cât mai repede cu putință și, respectiv, de a critica inactivitatea

executorului în acest sens. În cazul unui răspuns pozitiv, care ar fi mijloacele procesuale prin care debitorul și-ar valorifica aceste drepturi?

(Supra)licitând valențele dreptului debitorului în acest sens, ar putea acesta să ceară instanței sancționarea executorului cu amendă judiciară sau obligarea acestuia la plata de despăgubiri pentru inactivitatea sa detrimentală intereselor debitorului de a fi executat silit într-o manieră accentuată?

2. Chestiunea culpei debitorului în declanșarea executării silite

Executarea silită intervine în cazul în care debitorul refuză/omite/nu înțelege să execute de bunăvoie obligația cuprinsă în titlul executoriu, ceea ce determină creditorul să recurgă la forța coercitivă a statului, prin intermediul sistemului executorilor judecătorești, pentru a-și realiza creanța.

Există, așadar, o culpă a debitorului în declanșarea executării silite împotriva sa constând în neîndeplinirea obligației prevăzute în titlul executoriu, culpă care justifică o serie de consecințe decurgând din actele și măsurile de executare asupra patrimoniului său, precum: indisponibilizarea anumitor bunuri, suportarea cheltuielilor de executare silită, riscul valorificării bunurilor sale la prețuri inferioare celor obținute în afara procedurii execuționale, constrângerea acestuia de a se satisface în cadrul procedurii și creanțe ale altor creditori (intervenienți) ai săi, accentuarea riscului insolabilității sale prin realizarea „forțată” și concomitentă a tuturor acestor creanțe ori prin valorificarea bunurilor sale la prețuri inferioare cursului pieței etc.

Cu toate acestea, culpa debitorului în declanșarea executării silite nu poate constitui temei pentru a suprima vocația debitorului la anumite drepturi specifice procedurii. Culpă respectivă are o sorginte anterioară declanșării executării silite, pe când chestiunea dreptului debitorului la executarea sa silită cu promptitudine este un element analizabil exclusiv în limitele și în paradigma procedurii execuționale. Executarea silită are ca premisă *sine qua non* neexecutarea obligației din partea debitorului, stabilită printr-un titlu executoriu, fiind fără relevanță din perspectiva condițiilor încuviințării și derulării executării silite dacă neexecutarea are la bază o simplă și „justificată” (din perspectiva debitorului) imposibilitate de plată sau, dimpotrivă, un refuz, de rea-credință, din partea debitorului.

Prin urmare, orice circumscriere a intereselor și drepturilor debitorului în faza execuțională trebuie realizată prin raportare la rațiunea, principiile și regulile procedurii execuționale, și nicidecum la comportamente ale acestuia din perioade anterioare declanșării executării silite ce se sustrag, sub acest aspect, normelor execuționale aplicabile. În acest sens, pot fi menționate elemente din conținutul principiului legalității executării (art. 625 C. pr. civ.), al principiului egalității (art. 8 C. pr. civ.) și al principiului rolului activ al executorului (art. 627 C. pr. civ.), privitoare la necesitatea respectării „drepturilor părților”, deci inclusiv ale debitorului.

Ca atare, este exclusă ideea de a refuza debitorului dreptul său de a critica inactivitatea executorului pe considerente privitoare la culpa debitorului în declanșarea executării silite.

3. Problematika interesului debitorului de a solicita promptitudine în executarea silită

În acest context, s-ar putea ridica întrebarea care este interesul debitorului de a pretinde celeritate în desfășurarea executării silite, din moment ce aceasta conduce